

Rizikové skupiny 7

PHDR.HANA PAZLAROVÁ, PH.D.

Opakování

- Jaký je rozdíl mezi latentní a registrovanou kriminalitou? Která je vyšší?
- Jaké máme prameny informací o latentní kriminalitě? Jaké jsou jejich limity?
- Který druh kriminality je nejrozšířenější?
- Které kraje ČR jsou dlouhodobě nejvíce zatížené kriminalitou?

Co nás dnes čeká?

- Viktimologie

Viktimologie

- Zabývá se obětí, jejími charakteristikami, vztahem mezi obětí a pachatelem, procesem viktimizace a prevencí viktimizace = jak ochránit potenciální oběť před kriminalitou

- Jaké faktory ovlivňují, jestli se stanete nebo nestanete obětí trestného činu?

Rizikové faktory viktimizace

- Věk = mládí je riziko 😊
- Zaměstnání
- Příslušnost k rizikové skupině (etnické, náboženské, sociální minority..)
- Somatické a psychické handicapy

Index viktimizace

- Podíl počtu obětí ve sledovaném období na počet obyvatel

- Primární viktimizace – přímá souvislost s trestným činem
- Sekundární viktimizace – vedlejší negativní důsledky (ztráta zaměstnání, rozpad rodiny, medializace oběti atd.)

Rizikové faktory dlouhodobých následků

- Izolace oběti – osamělí pociťují následky více a déle
- Chudoba – chudé oběti se hůře vyrovnávají s následky např. nejsou pojištěné
- Opakovaná viktimizace – ohrožení součástí života
- Rasová nesnášenlivost – opakované útoky
- Životní událost nesouvisející přímo se zločinem – úmrtí v rodině, rozvod, nemoc...

Sekundární viktimizace

- Druhotné zraňování oběti
- Očerňování oběti – snaha vyvolat dojem, že si to oběť „zasloužila“, přeznačkování chování oběti
- Přenášení viny na oběť – obviňování s riskantního, provokativního chování, „oběť domácího násilí dovolí, aby jí manžel bil“
- Nerespektování soukromí oběti
- Poškozování dobrého jména oběti

Restorativní justice

- Proces, ve kterém oběť, pachatel a/nebo jakýkoliv další člen komunity dotčený zločinem participuje na společném řešení důsledků
- Zločin narušil rovnováhu mezi pachatelem a obětí – smyslem restorativního pojetí je rovnováhu znovuobnovit

- Prožívání viktimizace je individuální
- Všechny oběti mají krátkodobé následky, jen některé dlouhodobé
- Existují zvlášť traumatizující zločiny a zvlášť zranitelné oběti

Reakce obětí a dilemata

- Oznámit x neoznámit – viktimologický paradox
- Obava ze ztráty kontroly v procesu vyšetřování
- Ochrana práv obětí, uznání a respekt
- Dostupnost právní pomoci
- Důvěra v orgány

Pomoc obětem

- S čím se oběť potýká?

Pomoc obětem

- Závažná psychosociální krize
- Trauma vlivem otřesného zážitku, ztráta kontroly nad vlastním životem, šok
- Otřesená duševní stabilita, pochybnosti o sobě, sebevýčitky (jsem neschopný)
- Zničené původní představy o světě (kognitivní distorze)
- Mizí schopnost zpracovávat informace, rozhodovat se
- Ztráta kontroly nad paměťovým vybavováním, vyplavování vzpomínek – možnost zpracování

- Co pomáhá?

- Cestou k překonání je podpora aktivity oběti
- Obnova vlastních zdrojů a každodennímu fungování
- Orientace na přítomnost
- Přítomnost a podpora blízkých
- Vedou se diskuse o formě a časování odborné pomoci. Ne každá oběť jí potřebuje. Míra resilience je individuální
- Odborná pomoc je multidisciplinární – psychologická, právní, sociální i praktická

Pomoc obětem

- Bílý kruh bezpečí (1991) – právní, psychologická a praktická pomoc – bezplatná, diskrétní. Konzultace s právníkem a psychologem ve dvojici. Možnost nadstandardních služeb – doprovody, návštěvy oběti v nemocnici, návštěvy pozůstalých apod.

Zákon o obětech trestných činů 45/2013 Sb.

Zlepšení ochrany soukromí obětí

- právo na poskytnutí odborné pomoci (§ 4 - 6)
- právo na informace (§ 7 - 13)
- právo na ochranu před hrozícím nebezpečím (§ 14)
- právo na ochranu soukromí (§ 15 - 16)
- právo na ochranu před druhotnou újmou (§ 17 - 22)
- právo na peněžitou pomoc (§ 23 - 37).

Ministerstvo spravedlnosti vede **registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů.**